

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf.I.30.347/2014/10. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Farkas Lilla és dr. Kegye Adél (címe) ügyvédek által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a dr. Kovács Előd (címe) ügyvéd által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű, a dr. Czifra Károly (címe) ügyvéd által képviselt II. rendű alperes neve (címe) II. rendű, a III. rendű alperes neve (címe) III. rendű, a IV. rendű alperes neve (címe) IV. rendű és a dr. Rubi Gabriella (címe) ügyvéd által képviselt V.rendű alperes neve (címe) V. rendű alperesekkel szemben az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 10.G.40.099/2012/22. számú ítélete ellen a II-IV. rendű alperesek részéről a 23. sorszám alatt, míg az I. rendű alperes részéről a 24. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések, valamint a felperes által a Gf.3. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a szövegezésbeli pontosítással hagyja helyben, hogy a II-IV. rendű alpereseket az ilyen és hasonló helyett a további jogsértésektől tiltja el.

A felek a fellebbezési eljárással felmerült költségeiket maguk viselik.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A ... számú általános iskola 1958. óta működik lakótelepi iskolaként. Az 50-es években a **G** a város legfrekvenciáltabb lakótelepe volt, majd 1983-84-ben kicserélődött a lakosság, oda cigány családok költöztek, így az iskola tanulói is cigányok lettek.

Az I. rendű alperes közgyűlésének az oktatási, nevelési intézményhálózat felülvizsgálatáról szóló intézkedésének tárgyában **K. J.** közoktatási szakértő 2007. március hó 26. napján készített szakértői véleménye többek között tartalmazta, hogy a telepszerűen, elkülönülten és súlyos szegénységben élő roma lakosság körében évfolyamonként egy-egy osztállyal működő ... számú általános iskola a 2007/2008-as tanévtől kezdődően bezárásra kerül. Annak tanulólétszáma 100 fő volt, míg a maximálisan felvehető létszám 120 fő. A

2002/2003-as tanév óta gyakorlatilag változatlan volt az iskolába járó tanulók létszáma, az osztályok és a tanulócsoportok száma. Az intézményben 18 pedagógus dolgozik, akik a hátrányos helyzetű roma gyerekek oktatásában nagy tapasztalattal rendelkeznek, személyesen ismerik az iskolába járó gyerekek családját, egyéni problémáit, és így lehetőség van személyre szólóan foglalkozni a tanulókkal. Az iskolába járó tanulók közül 98 gyermek halmozottan hátrányos helyzetű, vagy rendszeres gyermekvédelmi támogatásra jogosult. A gyermekek nagyfokú szociokulturális hátránnyal rendelkeznek, a szülei jövedelme általában a létminimum alatt van. A tankönyveket ingyenesen biztosítja számukra az iskola, az alsó tagozatosok mindegyike ingyenesen étkezik, míg a felsősöknek minimális térítési díjat kell fizetni, de ez is nehézséget okoz. A tanulók a 8. osztály elvégzése után továbbtanulnak, több tanuló az ... Gimnázium Arany János tehetséggondozó programjában vesz részt, míg a többiek szakmát tanulnak. A mai pedagógiai felfogás szerint a tanulók esélyegyenlősége a hátrány kompenzálásával növelhető. Egyre támogatottabbá válik a szegregált oktatás megszűnése, mert ezen tanulók integrált oktatása segíti elő a beilleszkedésüket, továbbá az egyenlő bánásmódról szóló törvény értelmében egy-egy csoport elkülönítése, szegregált oktatása jogellenes.

A felperes a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróságnál P.22.020/2006. számon benyújtott keresetétől elállt arra hivatkozással, hogy az I. rendű alperes közgyűlése 2007. április hó 23. napján 2007. július hó 31. napi hatállyal megszüntette a ... számú általános iskolát azzal, hogy a tanulókat másik 6 iskolában helyezi el. Egyúttal vállalta, hogy a telepi gyerekek iskolába járását iskolabusz működtetésével biztosítja.

Az iskola egy ütemben történő megszüntetését Megyei Jogú Város Cigány Kisebbségi Önkormányzata a 13/2007. (IV. 3.) számú határozatával támogatta. A határozat végrehajtásával kapcsolatos észrevételek szerint azonban nem ismert, hogy milyen intézkedés történt a tanulókat fogadó iskolák pedagógusainak a roma tanulók integrációjával kapcsolatos továbbképzésének megszervezésére, valamint a tanulók szállítására sem külön erre a célra szolgáló iskolabuszt biztosítottak, hanem az autóbusz járatokat igazították a befogadó iskolák székhelyéhez, ami további gondot, esetleg atrocitást fog okozni különösen a felső tagozatos tanulók esetében.

Az önkormányzatnak a roma integrációs program elfogadása és a ... számú általános iskola megüresedő épületegyüttesének hasznosítása tárgyában készült előterjesztése (38.829/2007.IX.) konkrét célként fogalmazta meg a szociokulturális hátrányok csökkentését, az esélyegyenlőség javítását az iskolai nevelés és foglalkoztatás révén, valamint a szegregáció csökkentését közösségi és kulturális programok által.

A ... számú iskola bezárását követően a telepi gyerekek rideg integrációja valósult meg a kijelölt fogadó iskolákban, az önkormányzat a sikeres integráció érdekében állami támogatást nem vett igénybe.

Az I. rendű alperes vezetőváltását követően **dr. K. F.** polgármester 2011. május hó 23. napján bejelentette a közgyűlésen, hogy az önkormányzat, mint fenntartó a jogutód nélkül megszűnt ... számú általános iskola tanulóinak elhelyezését 6 önkormányzati fenntartású iskolában biztosította, egyidejűleg rendelkezett a tanulók szervezett utaztatásáról is. Az

általános iskola megszüntetésének következtében azonban a **H** telepen élő gyerekek iskoláztatása számos problémát hozott felszínre. A II. rendű alperes szándéknyilatkozatot tett, miszerint a 2011/2012-es tanévben általános iskolai oktatást kíván indítani a **H** telepen. Az egyház az alapfokú oktatási feladatain kívül a helyi adottságoknak megfelelően romapasztorációs tevékenységet is folytatni kíván. Fontosnak tartotta a művelődéshez való jog esélyegyenlőség alapján való gyakorlásának biztosítását, a lelkiismereti meggyőződés szabadságának és a vallásszabadságnak a közoktatásban való érvényesülését, a nemzeti és etnikai kisebbség anyanyelvű oktatáshoz való jogának és a romapasztoráció megvalósítását az alapfokú nevelés és oktatás minél magasabb színvonalú nyújtásával. Az együttműködés létrejöttéhez ugyanakkor együttműködési megállapodás és használati jogot alapító szerződés megkötése szükséges, amelyet a közgyűlés elé terjesztett.

Ezt megelőzően a II. rendű alperes **K. F. x-i** püspök útján az I. rendű alperes felé azt a szándéknyilatkozatot tette, hogy 2011. szeptemberétől az óvodai nevelésen keresztül elkezdénék a romapasztorációs munkát, a családok látogatását, segítségét, valamint a helyben működő szociális intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés megszervezését. Az első év tapasztalata után társadalmi feszültség és ellenállás nélkül el lehetne kezdeni egyelőre alsó tagozaton, felmenő rendszerben az általános iskolai oktatást. Ebben az ütemben elkerülhetők lennének azok a kommunikációs zavarok, amelyek a 2007-es intézményi megszüntetést követték. 2011. május hó 23. napján nyilatkozatát akként módosította, hogy amennyiben a város vezetése biztosítani tudja az ehhez szükséges feltételeket, akkor a 2011/2012-es tanévtől kezdődően felmenő rendszerben egy első osztállyal indítva magára vállalja az alapfokú közoktatási feladatot.

Az I. rendű alperes polgármestere tájékoztatta a II. rendű alperes törvényes képviselőjét, miszerint a **D** utcai óvoda átadása a közbeszerzési törvény hatálya alá tartozik, míg az általános iskola ingatlana a funkcióváltást követően az 1- 4. évfolyam 4 osztályának befogadására alkalmas. Miután az általános iskolai képzés 8 évfolyamot vesz igénybe, keresik a lehetőséget arra, hogy az épületet alkalmassá tegyék további 4 osztály befogadására.

A bizottság előterjesztését követően az I. és a II. rendű alperesek 2011. május hó 31. napján együttműködési megállapodást és támogatási szerződést kötöttek.

Az együttműködési megállapodás célja a **H** telepen végzett romapasztorációs tevékenysége keretében vállalt közoktatási feladatok meghatározása, aminek előzménye a II. rendű alperes 2011. május hó 23. napi nyilatkozata. A megállapodás tárgya az egyház által alapított "**Sz. M.**" görög katolikus általános iskola részvétele a közoktatási feladatok megvalósításában, időtartama 2011. szeptember hó 1. napjától kezdődően határozatlan. Az egyház a nevelési és oktatási közfeladatok ellátását vállalja, így a működési engedélyben meghatározott maximális 200 fős tanulólétszám függvényében vállalja minden 6. életévét betöltött **ny-i** gyermek felvételét, nevelését és oktatását, akiknek szülei egyetértenek azzal, hogy gyermekük katolikus nevelésben részesüljön. Ezen belül kiemelt figyelmet fordít a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felvételére, akiknek jelentkezését nem utasítja el. Biztosítja, hogy az intézmény tanulói létszámán belül a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya elérje a városi általános iskolák

halmozottan hátrányos helyzetű tanulóinak átlagát, és vállalja, hogy törekszik a roma kisebbségi oktatási program működtetésére. A 2011/2012-es tanévre vonatkozóan a tanulólétszám mintegy 25 fő, amelyet a későbbiekben is igyekszik szinten tartani évfolyamonként 1 osztályban. Az iskolai nevelés és oktatási feladatok ingyenes biztosítását vállalta. Biztosította az intézményben folyó nevelési, oktatási munka megfelelő színvonalon történő végzését, megteremtve az ehhez szükséges, az intézmény specifikumainak megfelelő személyi és tárgyi feltételeket. Ennek érdekében igénybe veszi a mindenkor hatályos törvényben foglaltak szerinti költségvetési hozzájárulást, és mint intézményfenntartó mindent megtesz annak érdekében, hogy az intézmény működését további források igénybevételeivel biztosítsa. Vállalta, hogy a megállapodás megkötését követően haladéktalanul kérelmezi a közoktatási feladatkörében eljáró kormányhivatalnál a közoktatásról szóló törvény 118. §-ának (9) bekezdése szerinti egyoldalú nyilatkozattételt. Vállalta, hogy az iskola bekapcsolódik az I. rendű alperes integrációs programjába, tudomásul véve a rendelkezések betartásának ellenőrzését. A megállapodás utalt arra, hogy az 5., 6. és 7. pontokban foglaltak megvalósítása érdekében az ingatlan és ingó dolgok használatba-adásáról külön haszonkölcsön szerződés rendelkezik.

Az aznap megkötött támogatási szerződés szerint az I. rendű alperes vállalta évente költségvetési támogatást nyújtását a II. rendű alperes részére, amennyiben ez utóbbi az általa létrehozott vagy fenntartott intézményben vállalja a hátrányos helyzetű gyermekek nappali rendszerű oktatását, és törekszik a roma kisebbségi oktatás megvalósítására.

Az I. rendű alperes a 197/2011. (X. 27.) számú határozatában döntött arról, hogy a megszűnt ... számú általános iskola tanulóinak szervezett utaztatása helyett az utaztatást a fogadó intézményekbe és vissza a bérletigazolvány és a bérletjegy ellenértékének 30 %-os támogatásával biztosítja minden átszervezésben érintett tanulónak. Az iskolabuszon és a menetrend szerinti járat megállójáig a fogadóiskolák alkalmazásában álló mentorok kísérik a gyermekeket.

A döntéshozatal időpontjában a felperes munkatársaival együtt megjelent a **H** telepen annak felmérése érdekében, hogy a szülők a gyermekeiket újra a telepi iskolába akarják-e járatni, és görög katolikus hívők-e. A szülők ekkor még nem tudták, hogy görög katolikus iskola lesz a telepen. Nyilatkozatuk szerint őket **Cs. M-né** (... roma nemzetiségű önkormányzatának elnöke) beszélte rá az iskolára azért, mert a többi iskolában a nagyobb gyerekeket bántják. Az összegző megállapítás szerint az előkészületek titokban zajlottak, ezért a felperes nem tudott a döntéshozatalban már a korai tervezés szakaszában részt venni. Tény, hogy a polgármester kezdeményezte a telepi iskola megnyitását, a szülőket erre csak rábeszélték, sértve ezzel a szabad iskolaválasztáshoz fűződő jogukat. Az iskolanyitásnak létjogosultsága nincs, mert azt a szegregáció miatt már egyszer bezárták.

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium az I. rendű alperest 2012. március hó 12. napján vette nyilvántartásba, mint a magyar katolikus egyház belső egyházi jogi személyét.

Az egyház fenntartásában már korábban működő III. rendű alperes alapító okiratát 2011. május hó 20. napján módosították a IV. rendű alperes telephelyként történő bejegyzése érdekében. A..... Megyei Kormányhivatal a telephelyet nyilvántartásba vette, és a

működési engedély adatait módosította, majd pedig a 2012/20... tanévtől kezdődően engedélyezte a IV. rendű alperes önálló működését a szakágazati rend szerint meghatározott tevékenységgel, az általános iskolai nevelés és oktatás 1-4 évfolyamán 60 fő meghatározása mellett.

Egy 2007-es helyzetelemzés szerint a perbeli etnikailag szegregált lakókörnyezetben élők száma 1984 fő. A 3-tól 5 éves korosztályhoz tartozóak 100 %-ban hátrányos helyzetűek. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 22 %-a a 3-tól 5 éves korosztályban van. Közülük óvodába 67 % jár, akik 100 %-ban hátrányos helyzetűek. Két ilyen körzet található **Ny-n**, a **H** lakótelep és a **K** lakótelep. A probléma megoldására irányuló szándékok között megállapítást nyert, hogy a telepszerű lakókörnyezet közelében tanodaprogram beindítása is jó eredményeket hozhat a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek iskolai sikerességének előre mozdítása érdekében. Ugyanakkor a látogatások és az adatelemzések azt mutatják, hogy a hozzáférhető szolgáltatások hatékonysága sok tekintetben nem megfelelő a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességének elősegítése szempontjából. Bár a város igyekezett körütekintően eljárni (pl. a **H** téri általános iskola megszüntetése és a tanulók más intézményekben való integrációja során), az intézkedések és az alkalmazott módszerek mégsem érték el a kívánt hatást. Sok a konfliktus, vannak rendkívül nehezen kezelhető esetek, amelyek megléte a későbbiekben integrációellenes hangulatot eredményezhet a pedagógusok, a szülők és a város lakói között. A helyzetelemzés szerint vannak olyan iskolák is, ahol alig van vagy egyáltalán nincs hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, mint például a "**Sz. M.**" Görög Katolikus Általános Iskola.

A 2010. évi közoktatási esélyegyenlőségi helyzetelemzés és intézkedési terv szerint a szegregált lakókörnyezetben élők száma 2007. évben 1984 fő volt, azonban jelenleg nem ismertek pontos adatok az adatszolgáltatás hiánya miatt, így az sem mondható meg, hogy a telepszerű környezetben élők között mennyi lehet az óvodás és általános iskoláskorú gyermekek száma. A **H** lakótelepen az általános iskola megszűnt, a város általános iskolái fogadták be a roma tanulókat (**A. J. K. F., Z. Z., B. J., V. K., M. Zs.**, Kertvárosi Általános Iskolák). A tanulókat iskolabusszal utaztatják a város hat általános iskolájába, akiket pedagógiai asszisztensek kísérik. A **H** téri iskola épületének átalakítása funkcionálisan megtörtént, jelenleg ebben az épületben működik a családsegítő, a gyermekjóléti szolgálat és egy tanoda, amelyet a **HN** alapítvány működtet.

A I. rendű alperes 2011/2016-ra vonatkozó esélyegyenlőségi programja (127/2011. (VI. 30.) számú közgyűlési határozat 1. számú melléklete) tartalmazza..... szegregátumait, szegregált lakótelepként nevesítve a **H** lakótelepet és a **K** lakótelepet, míg szegregálódó területként határozta meg az Ókisteleki-szőlő területét. Megállapítása szerint a problémák hátterében több tényező áll, egyik az alacsony iskolai végzettség, és az underclass szubkultúra által meghatározott munkanélküliség, valamint a munkakeresés feladásából adódó inaktivitás. A rossz foglalkoztatottság a megélhetést biztosító rendszeres jövedelem hiányát okozza, így az érintettek kiszolgáltatott helyzetben, rossz anyagi körülmények között élnek. A jövedelemhiány több problémát is okozhat (depresszió, önpusztító magatartásformák, agresszió, bűnözés) közülük talán legkomolyabb a gyerekszegénység és ezáltal a szegénység újratermelődése. A **H** telep a belvárostól nem messze, vasúttal,

ipari épületegyüttesekkel mezőgazdasági területekkel elzárva, 2,2 km²-en terül el, a telepen 302 lakás található. A lakások 1945. előtt épültek, zömmel korábbi katonai istállókból átalakított földszintes sorházak. Néhány emeletes épület is megtalálható nagyobb lakásokkal; jellemzően önkormányzati bérlakásként, szükséglakásként funkcionálnak. A telepen közel 2000 lakos él, az itt élők demográfiai jellemzői lényegesen eltérnek a város átlagától: a városrész korstruktúrája rendkívül fiatalos, a gyermekkorúak magas és az időskorúak alacsony aránya miatt. Említést érdemel, hogy nemcsak az idős, hanem már a 40-64 évesek népességben belüli aránya is jóval alatta marad az átlagosnak az alacsonyabb átlagéletkor következtében.

A romák helyzetének vizsgálatakor óhatatlanul felmerülő alapprobléma, hogy hivatalos etnikai adatok nem vagy csak korlátozott mértékben állnak rendelkezésre. A település önkormányzatának a hatályos adatvédelmi jogszabályok betartásával arra kell törekednie, hogy minél több adatot gyűjtsön be a településen élő romák helyzetével kapcsolatban. A városban élő roma lakosság nagy többsége a **H** és a **K** lakótelepen él, a **H** telepen élők életminőségének és életkörülményeinek fejlesztése pályázati úton történik a tervek szerint (ÉAOP-2009-5.1.5/B.), amelynek fő célkitűzése a lakáskörülmények, közösségi terek felújítása, a lakóközösség részére közösségfejlesztő programok szervezése, biztosítása.

A **H** telepen a görög katolikus egyház jelenléte több évre nyúlik vissza. 2007. évig hitoktatók jártak ki a telepre, a ... számú iskola megszüntetése után **K. A.** pasztorációt folytatott, ennek keretében az evangéliumi örömhírt próbálta továbbadni kispapok segítségével, szentírásból részleteket olvasott fel, beszélgetett a telepi lakosokkal, együtt imádkoztak. A lakosok a hitélet reprezentánsait megkeresték annak érdekében, hogy az egyház vállaljon nagyobb szerepet a **H** telepi problémák rendezésében, a pasztorációban és az oktatásban.

Az egyház részére a missziós parancs Máté evangéliumában szerepel, illetőleg az egyházi törvénykönyv 585. kánonja kötelezi az egyházat az evangélium egész világban történő hirdetésére, hogy a 635. kánon az oktatási intézmények létrehozására vonatkozik. A romapasztoráció mint teológiai fogalom nem kizárólag a cigányságra vonatkozik, ahogyan azt a cigány pasztorációs alapelvekről rendelkező 2006. évben kiadott római dokumentum is megfogalmazta. A romapasztoráció sajátossága a Krisztusi szeretet a cigányság identitásának, kultúrájának, szabadságának, emberi méltóságának megőrzésével, a romák testi, lelki, szellemi felemelése egyrészt Isten felé, másrészt az önmaguk ismerete felé. Ennek érdekében az egyháznak az a feladata, hogy a romáknak legyen helyes önértékelése, önismerete és kapcsolata Istennel. A pasztorálás mindig személyes jellegű, az emberi személyi tiszteletben tartása mellett.

Az egyház romapasztorációs tevékenysége nem kizárólag a tanulók oktatási, nevelési tevékenységére korlátozódik, hanem az kiterjed a szülők képzésére is széleskörű intézmények segítségével, pl. **Sz. P.** felnőttképző intézet.

A ... számú iskola megszüntetését követően a telepi szülők sérelmezték, hogy a befogadó iskolákban a roma gyerekek kivételezésben részesülnek, emiatt a gyerekeket megalázták, nekik nem volt párjuk, barátjuk. Ezen előadások megismétlődtek a lakossági fórumokon,

lakógyűléseken, ahol meghívott volt a II. rendű alperes törvényes képviselője, **K. F.** püspök is. A telepen lévő iskola ismételt megnyitását **Cs. M-né** kezdeményezte előadása szerint a lakosság kérésének megfelelően. A befogadó iskolák tanárainak hozzáállása miatt nem történt határozott fellépés a kisebbségi önkormányzat részéről.

2011. évben 15 jelentkezési lapot adtak le a szülők, ebből 7 gyerek nem vallásos (vagy nem jelölte meg felekezeti hovatartozását), 4 református, 2 római katolikus és 2 görög katolikus volt. Az iskolaválasztás okait 6 személy a jó oktatásban jelölte meg, 3 szülő a lakóhely közelsége és a jó oktatás miatt, 1 a fajgyűlölet és a lakóhely közelsége miatt, 5 pedig nem jelölte meg az iskolaválasztás okát. Kifejezetten felekezeti vagy vallásos nevelést egyetlen szülő sem jelölt meg. 2012. évben 14 jelentkezési lapot adtak le a szülők, ebből 6 gyermek nem vallásos, 5 református, 2 görög katolikus és 1 római katolikus volt. Az iskolaválasztás szempontjai körében a lakóhelyt és jó oktatást 3 fő jelölte meg, 3 fő a választásnak nem adta indokát, 3 fő az oktatásban bízva íratta be a gyereket, 2 szülő azért választotta, hogy ne legyen fajgyűlöletnek kitéve a gyermeke, 1 szülő pedig azért, mert ő is egyházi iskolába járt. Ketten a felvétel indokát abban jelölték meg, hogy a testvérek is a telepi iskolába járnak, egy szülő pedig abban, mert a gyereket nem vették fel a testvére által is látogatott iskolába.

A mindösszesen 199 gyerek közül a telepi iskolába 20 tanuló az 1. évfolyamon, 18 tanuló a 2. évfolyamon, míg 13 tanuló a 3. évfolyamon került beiskolázásra. A **"Sz. M."** Görög Katolikus Általános Iskolában (városi iskola) 1 tanuló az 1. évfolyamon, 2 tanuló a 2. évfolyamon végzi tanulmányait.

A felperes **2013.** szeptember hó 17. napján az I. rendű alpereshez petíciót nyújtott be iskolabusz indítására 100 ny-i roma szülő aláírásával ellátott melléklettel együtt. A petíció eredeti példányát az V. rendű alperes **ny-i** tankerülete részére továbbította kérve az iskolafenntartót, hogy indítson iskolabuszt a romák által sűrűn lakott településrészekről, amelyek szegregátumok, illetőleg szegregációs veszélynek kitett településrészek. Kérelmében előadta, hogy az általános iskolás, különösen az alsó tagozatos gyerekek egyedül nem utazhatnak, ezért a szülőknek bérletet kell váltani, amihez nincs támogatás. A szülők ezért az iskolaválasztáskor elsősorban ezt a kényszerítő körülményt veszik figyelembe, minden egyéb fontosabb szempont a háttérbe szorul.

Az I. rendű alperes közgyűlésének 228/2012. (IX. 27.) számú határozata rendelkezett az önkormányzat által fenntartott közoktatási intézmények működtetési jogának 20... január hó 1. napjától történő átvállalásáról. A közgyűlés kinyilvánította azon szándékát, hogy vállalja az illetékességi területén lévő, saját tulajdonában álló, az állami intézményfenntartó központ által fenntartott köznevelési intézmények feladatainak ellátását szolgáló ingó és ingatlan vagyon működtetését a nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglaltak szerint, a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 5. §-ának (1)-(4) bekezdései szerinti szakképző iskola kivételével.

A felperes keresetében az alábbiakat kérte:

1. annak megállapítását, az I. és a II. rendű alperesek között 2011. május hó 31. napján létrejött együttműködési megállapodás és támogatási szerződés sérti a Ptk. 5. §-át, valamint a Ptk. 75. §-ának (3) bekezdésébe és a 200. §-ának (2) bekezdésébe ütközően semmis,
2. kérte a szerződéskötés előtti helyzetet visszaállítását,
3. annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes a tulajdonában álló iskolaépület ingyenes használatba adásával, az iskolabusz megszüntetésével és a II. rendű alperes számára további pénzeszközök juttatásával a **G** telepi cigány gyerekeket a 2011/2012-es tanévtől kezdődően nemzetiségi alapon jogellenesen elkülönítette a nem cigányoktól,
4. annak megállapítását, hogy a II. rendű alperes a 2011/2012. tanévben a fenntartásában működő III. rendű alperesi iskolában, míg a 2012/20... tanévtől a IV. rendű alperesi iskolában a **G** telepi cigány gyerekeket jogellenesen elkülönítette a nem cigányoktól,
5. annak megállapítását, hogy a III. rendű alperes a **G** telepi cigány gyerekeket jogellenesen elkülönítette a nem cigányoktól a 2011/2012-es tanévben,
6. annak megállapítását, hogy a kötelező felvételi körzettel nem rendelkező IV. rendű alperes a **G** telepi cigány gyerekeket jogellenesen elkülönítette a nem cigányoktól a 2012/2013. tanévtől kezdődően szegregált osztályok létrehozásával,
7. az alpereseket a jogsértés abbahagyására, továbbá az ilyen és hasonló jogsértésektől való eltiltásra kérte kötelezni,
8. az V. rendű alperest, mint az I. rendű alperes közoktatási feladatainak jogutódját a 2011. május hó 31. napját megelőzően fennállt helyzet visszaállítására kérte kötelezni, érteve ezalatt a telepi gyerekek iskolai integrációs programját és az iskolabuszt,
9. a másodikként megfogalmazott kereseti kérelemhez képest vagylagosan kérte az I. rendű alperes kötelezését a perbeli épület ingyenes használatba adásának megszüntetésére,
10. a IV. rendű alperesi iskolában tanulói jogviszonnyal rendelkező telepi cigány gyerekek tekintetében arra kérte kötelezni a II. rendű alperest, hogy a felekezeti oktatásban továbbra is részt venni kívánó telepi cigány gyerekeket az évfolyamoknak megfelelő többségi (nem cigány) nemzetiségű (etnikumú) osztályokba sorolja be.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték, tagadva a szerződés felperes által állított semmisségét és az Ebktv. rendelkezéseinek megsértését, valamint az V. rendű alperes vitatta a jogutódi minőségét is.

Az elsőfokú bíróság a 22. sorszám alatt meghozott ítéletében megállapítja, hogy

- az I. rendű alperes a tulajdonában lévő iskolaépület ingyenes használatba adásával, az iskolabusz megszüntetésével és a II. rendű alperes számára további pénzeszközök juttatásával a **H** telepi cigány gyerekeket a nem cigányoktól a 2011/2012. tanévtől nemzetiségi alapon jogellenesen elkülönítette,
- a II. rendű alperes a 2011/2012. tanévben a fenntartásában működő III. rendű alperesi iskolában, míg a 2012/2013. tanévtől a IV. rendű alperesi iskolában a **H** telepi cigány gyerekeket a nem cigányoktól jogellenesen elkülönítette,

- a III. rendű alperes a **H** telepi cigány gyerekeket a nem cigányoktól a 2011/2012. tanévben jogellenesen elkülönítette,
- a IV. rendű alperes a **H** telepi cigány gyerekeket a nem cigányoktól a 2012/2013. tanévtől a szegregált osztályok létrehozásával jogellenesen elkülönítette,

ezért a II-IV. rendű alpereseket kötelezte a jogsértés abbahagyására, és eltiltotta az ilyen és hasonló jogsértésektől, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a kereseti illeték az állam terhén marad.

Határozatának indokolásában szerint a felperes keresetösségi joga az Ebktv. 28. §-a (1) bekezdésének c) pontján alapult.

A 2007. és a 2011. évi, közérdekű adatokat tartalmazó esélyegyenlőségi programok alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a spontán szegregált **H** telepen élő lakosság többsége roma származású, és a városi lakossághoz képest kirívóan magas a hátrányos helyzetűek, valamint a halmozottan hátrányos helyzetűek aránya. Emiatt jogellenes elkülönítésnek minősül az Ebktv. 10. §-ának (2) bekezdése alapján az I. rendű alperesnek az a döntése, hogy a II. rendű alperes számára oktatási tevékenység céljára ingyenesen átad egy, a szegregátum területén található épületet.

A II. rendű alperes a spontán szegregáció kialakulásában és annak fenntartásában nem vett részt, de azzal az intézkedésével, hogy 2011. évben a szegregált telepen egyetlen iskola fenntartását vállalta a már működő belvárosi iskolája mellett, szintén megvalósította a jogellenes elkülönítést intézményi szinten, azaz egy oktatási intézményen belül az Ebktv. 27. §-a (3) bekezdésének a) pontja alapján.

A II. r. alperes az Ebktv. 28. §-a (2) bekezdésének b) pontjában meghatározott különös kimentési ok körében a romapasztorációra hivatkozott azzal, hogy a nemzetiségi oktatás tényét maga sem állította. Ebből következően az elsőfokú bíróságnak kizárólag abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a telepi iskola egyházi fenntartásba kerülésére valóban a szülők önkéntes választása szerinti vallási meggyőződésen alapuló kezdeményezésére került-e sor.

A perben kihallgatott tanúk vallomásából az állapítható meg, hogy az I. és a II. rendű alperesek között a **H** telepi iskola egyházi fenntartásba vételéről folytak tárgyalások, ám a II. rendű alperes kezdeményezése kizárólag a telepen lévő **D** utcai óvoda egyházi fenntartásba vételére irányult. Az I. rendű alperes kezdeményezte, hogy egy évvel hamarabb indítsa be az első osztály oktatását az egyház.

A 2011. évben beiskolázott gyermekek előjelentkezési lapja is igazolja, hogy nem szülői kezdeményezésre történt az egyházi iskola szervezése, mert a 15 jelentkezési lapból csupán kettőn szerepelt a görögkatolikus felekezeti egyház ténye, míg a túlnyomó többség a lakóhely közelségét tüntette fel. Ugyancsak ezt erősítette a felperes által 2011. május hó 31. napján végzett terepmunkáról készült beszámoló, valamint **M. A.** és **H. K.** tanúk vallomása is.

Az Ebktv. 19. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján a felperesnek kellett valószínűsíteni azt is, hogy a jogsérelmet szenvedő csoportot hátrány érte, vagy ennek közvetlen veszélye fenyeget, amely kötelezettségének a felperes eleget tett az alábbiak szerint:

T. T. tanú akként nyilatkozott, hogy szegregált környezetben deszegregálni nem lehet, ugyanis ha az elkülönített, kirekesztett gyerekekkel csoportban foglalkoznak, mindenképpen elkülönítve lesznek, és a későbbiek folyamán sem tudnak beilleszkedni a többségi társadalomba. Amennyiben egy gyerek 14-15 éves koráig elkülönítve van egy általános iskolában, ő már a többségi társadalomba nem fog tudni beilleszkedni.

K. G. oktatással is foglalkozó közgazdász kutató tanúvallomása szerint a 2006. év óta tudományos célra is felhasználható kompetencia mérések eredményei alapján végzett követéses vizsgálat megállapításai szerint minél hátrányosabb helyzetű egy tanuló, annál nagyobb eltérés jelentkezik az elvégzett tanulmányai terén. A 8. év végén a felső 10 %-ban teljesítők csaknem 90 %-os valószínűséggel fejezték be a középiskolát. Ezzel ellentétben az alsó 10 %-ban teljesítők továbbgyűrűző következménye kizárólag az lehet, hogy befejezik vagy nem fejezik be a középiskolát. Akik nem fejezték be az általános iskolát, azoknak egészen minimális esélyük van álláshoz jutni. Egy középiskolai végzettséghez vezető ok 3 lényeges komponensből áll: a családi nevelési környezet, az iskola és az egészségi állapot indikátorai. Az iskola a gyermekek tanulmányait rendkívüli módon képes befolyásolni, hiszen ha egy iskola egy osztály gyermekközösségének eltérő szociális helyzetét kompetensen kezeli, bizonyított módon nagyon jó eredményeket lehet elérni a gyerekekkel, ide értve az azonos osztályba járó roma és nem roma gyerekeket, akik között lényegesen kisebb különbség van, mint két olyan, tetszőlegesen kiválasztott roma és nem roma tanuló között, akik nem azonos osztályba vagy nem azonos iskolába járnak.

H. G. szociológus tanúvallomásában előadta, hogy közvetlen kutatásának tárgya volt a **G** telepi iskola. 1989-ből és 1992-ből is ismertek azok az adatok, hogy hány cigány tanulót tartottak nyilván, amelyekből megállapítható, hogy fokozatosan nőtt az arányuk (1989-ben 70 %, 1992-ben 80 %, 2000-ben 97% és 2004-ben 96 %), míg a tanulók létszáma csökkent (1989-ben 180 fő, 2004-ben 104 fő). Ez szintén szükségszerű kísérő jelensége a szegregálódási folyamatnak, mert a szegregáció részben abból is keletkezik, hogy aki teheti, aki tudatosabban vagy társadalmi helyzeténél fogva átgondoltabban viszonyul a gyermeke iskoláztatásához a romló feltételeket érzékelve, ezekből az iskolákból a gyereket belvárosi iskolákba viszi tanulni.

D. G. tanú, aki a **Ys** Alapítvány igazgatója, illetőleg 2004-2006-ban az oktatási minisztérium hátrányos helyzetű és a roma gyerekek integrációjáért felelős miniszteri biztosa volt, akként nyilatkozott, hogy azért nem jók a szegregált iskolák, mert a hátrányos helyzetű gyerekek a legfogékonyabb életkorban az oktatásuk során nem találkoznak tőlük eltérő gyerekekkel, akik más tudást is közvetíthetnének. Állította, hogy a **Ys** egyetemistái kivétel nélkül integrált oktatásban vettek részt.

M-né Á. A. egyetemi adjunktus tanúvallomása szerint az iskolai oktatásban való részvétel szempontjából a legfontosabb hosszú távú motivációt a szülő adja. A felzárkóztatás a társadalmi integrációt szolgálja, amely a telepi iskolának is célja.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a fenitek miatt aggálytalanul megállapítható az elkülönített oktatás hátránya, mert a hátrányos helyzetű gyerekek egyetlen lehetősége a mélyszegénységből való kitöréshez a megfelelő szintű oktatás alapján megszerzett közép- vagy felsőfokú végzettség, amelyet az elkülönített oktatás nem eredményezhet, csak a többségi gyerekekkel együtt megvalósított közoktatás érheti el azt.

A II. rendű alperes által hivatkozott romapasztoráció nem teszi lehetővé a roma gyerekek elkülönített oktatását, figyelemmel az egyház képviselőinek azon állítására, hogy a romapasztoráció célja a többségi társadalom elfogadása is a romákat illetően és fordítva.

A jogellenes elkülönítés szempontjából vizsgálendő volt az összehasonlítható helyzetben lévő személyek csoportja, amely az I. rendű alperes fenntartásában lévő általános iskolákban tanulói jogviszonyt létesített iskoláskorú gyermekekből állt. A 2011. évi adatok szerint az I. rendű alperes fenntartásában működő általános iskolák tanulói létszáma 6447 fő volt, amelyből a hátrányos helyzetű tanulók száma 2277 fő, ebből a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma pedig 459 fő. A hátrányos helyzetű diákok aránya tehát 35,3 %, ebből a halmozottan hátrányos helyzetű diákok aránya 7,1 %, ugyanakkor a perbeli iskolában a hátrányos helyzetű diákok aránya 100 %, mely diákokból 56,3 % volt halmozottan hátrányos helyzetű. Ezen összehasonlítás alapján is megállapítható az I. rendű alperes terhére a jogellenes elkülönítés ténye.

2011. évben a **"Sz. M."** Általános Iskolába 282 tanuló járt, közülük 49 fő (17,4 %) hátrányos helyzetű, ebből 11 fő (3,9 %) halmozottan hátrányos helyzetű tanuló. A 282 tanulóból 3 fő roma származású.

A II. rendű alperes védekezése szerint az iskolában felzárkóztatásra irányuló oktatásban vettek részt a tanulók, emiatt a jogellenes elkülönítés nem értékelhető a terhére.

H. K. tanú - a tagiskola, később a többcélú intézmény igazgatója - részletesen beszámolt az iskola személyi feltételeiről és működéséről. A telepi iskola pedagógiai szakmai elemzését végző **"Sz. M."** Általános Iskola igazgatója és igazgatóhelyettese által készített elemzés szerint az iskolába járó halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára a fejlesztő programot logopédus, gyógypedagógus és fejlesztő pedagógus segítségével nyújtják. A program mindenki számára saját komplex személyiség struktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztést biztosítását jelenti, figyelembe véve előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a tanuló igényeit, törekvéseit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, speciális erősségeit és gyengeségeit. További cél, hogy lakóhelyükön vagy lakóhelyük közelében családjukban élve részesüljenek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelő nevelésben, fejlesztésben, oktatásban, képzésben, miáltal érvényesíthető az esélyegyenlőség, és növekednek a társadalmi beilleszkedés esélyei. Ez a terület az egyéni fejlődési különbségeknek, szükségleteknek megfelelő fejlesztés módszereit tartalmazza.

A program a köznevelési törvény céljának és alapelveiben rögzített köznevelés lényegi sajátosságaira vonatkozó rendelkezésekhez képest nem tartalmaz eltérést.

B. Z. emberi erőforrások minisztere tanúként előadta, hogy hazánk Európai Unió elnökségének időtartama alatt készült el az európai roma stratégia, amelynek keretében a tagállamok kötelezettséget vállaltak a saját stratégiájuk elkészítésére. Magyarország a kötelezettségének eleget tett, amelyhez a kormány egy akciótervet rendelt, abban rögzítve határidőket, programokat, pénzeszközöket, felelősöket és ennek monitoring rendszerét. Annak, hogy 2013-tól az önkormányzati iskolák állami fenntartásba kerültek, azért is nagy a jelentősége, mert az állami fenntartásban lévő iskolákban sokkal nagyobb esély lesz a felzárkózásra és a felzárkóztatásra, mert az állam teljesíteni tudja azt a vállalását, hogy ne lehessen szegregálni a gyerekeket, hiszen az egységes fenntartó intézkedései többet segíthetnek, mint a korábbi önkormányzati egyedi döntések. Nem vitatta, hogy a spontán szegregáció sokszor előfordul, amelyben nagyarányú a romák népessége. A perbeli iskolára vonatkozóan állította, hogy az a kormányzat számára kiemelt program. Jelentős mértékű a telep rehabilitációja. Kiemelte a tanulók saját közösségükben történő fejlesztését, önbecsülésük kialakítását, melynek eredményeképpen kapcsolatot tudnak létesíteni olyan környezettel, ahol esetlegesen bántás, elutasítás vagy bármilyen negatív indulat tapasztalható.

Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a felelős miniszter általánosságban tett kijelentései az Ebktv. 11. §-ának (1) bekezdésében meghatározott konjunktív feltételek hiányában nem voltak értékelhetőek.

A fentiek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes az egyenlő bánásmód követelményének megsértését és az okozott hátrányt valószínűsítette, míg a II. rendű alperes bizonyítása nem vezetett eredményre.

Az KSH I. rendű alperes által indítványozott megkeresése lakosságának összetételére vonatkozóan szükségtelen volt, mert az általa csatolt okiratok elegendő adatot szolgáltatottak. Szintén szükségtelen volt a III-IV. rendű alperesek által indítványozott nemzetiségi, oktatási szakértői bizonyítási indítványa, mert nemzetiségi oktatást előadásuk szerint sem végeztek, míg az oktatás minőségére a felperes nem hivatkozott, a felzárkóztató oktatásra pedig a telepi oktatást végző intézmény elkülönítetten nem volt jogosult.

Az I. és a II. rendű alperesek közötti szerződéses nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütköző volta miatti semmisségére alapított kereset alaptalan volt.

A felperes keresetösségi joga a Ptk. 234. §-án és a Pp. 3. §-ának (1) bekezdésén alapult.

A felperes az okból állította a jóerkölcsbe ütközést, mert az együttműködési megállapodás, a támogatási szerződés és az ingyenes haszonkölcsön szerződések együttesen eredményezték azt a célzott joghatást, hogy a H telepen immáron egyházi fenntartásban ismételtelen iskola működjön.

Az, hogy az I. rendű alperes oktatás céljára átadott egy iskolaépület a II. rendű alperesnek, nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe. Az a felperes által állított célzott joghatás sem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe, hogy ezzel az oktatás során jogellenes elkülönítésben akarták részesíteni a H telepi tanulókat, mert ez a társadalom általánosan kialakult erkölcsi elvárásába nem ütközik. Az elkülönített oktatás társadalmi megítélése korántsem egységes, abban jelentős mértékű megosztott vélemények alakultak ki.

A Ptk. 5. §-ának vizsgálata többlettényállási elemek nélkül is szükségtelen volt annak szubszidiárius jellege miatt, ugyanis egy szerződésnek vagy valamely rendelkezésének érvénytelensége kizárólag a Ptk-ban meghatározott semmiségi- és megtámadhatósági okok alapján állapítható meg, azonban a Ptk. alapelvei, így a joggal való visszaélés tilalma alapján nem.

A jogsértés megtörténtének bírósági megállapítása és a jogsértés abbahagyása iránti kereseti kérelem alapos volt. A nemzeti köznevelésről rendelkező 2011. évi CXCV. törvény 84. §-a (3) bekezdésének a-b) pontjaira figyelemmel a felmenő rendszerben történő oktatás miatt a IV. rendű alperes a jogerős döntés ismeretében további első osztályos oktatást a telepi iskolában nem végezhet.

A Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének d) pontjára alapított kereseti kérelem annak általános jellege miatt a felperes által célzott joghatás kiváltására alkalmatlan volt. A felperes a megszüntetés módjával összefüggésben vagylagos keresetet terjesztett elő, amely egyrészt annak teljesítése esetén bírósági úton nem lenne végrehajtható, másrészt sértené a szülők szabad iskolaválasztási jogát, amennyiben ők nem úgy döntenek, hogy egyházi iskolába kívánják a gyerekek tanulását megoldani. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság a keresetet e tekintetben elutasította.

A felperes túlnyomórészt pernyertesnek tekintendő, költségigényt ugyanakkor nem terjesztett elő az alperesekkel szemben. Valamennyi fél személyes illetékmentessége okán a kereseti illeték az állam terhére marad. Az V. rendű alperes által előterjesztett költségigény miatt rendelkezett akként az elsőfokú bíróság, hogy valamennyi fél saját maga viseli a felmerült költséget a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I-IV. rendű alperesek fellebbezést, a felperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő.

Az I. rendű alperes a fellebbezésében elsődlegesen az első fokú ítélet részbeni megváltoztatását, és a kereset teljes elutasítását, másodlagosan pedig az ítélet hatályon kívül helyezését kérte az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítása mellett. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság tanúvallomások alapján foglalt állást különleges szakértelmet igénylő kérdésben, nevezetesen abban, hogy az elkülönített oktatás nem eredményezhet kitörést a mélyszegénységből, csak az integrált közoktatás. A tanúk által hivatkozott vizsgálatok nem egyház által szervezett oktatásra

vonatkoztak, továbbá a II. rendű alperes által végzett romapasztorizációs oktatás eredményei még nem ismertek, mert az jelenleg is tart. Sérlemelte, hogy az erre vonatkozó szülői előadásokat az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta. A 2007-es esélyegyenlőségi helyzetelemzésből a jelen helyzetre nem lehetett volna következtetéseket levonni, továbbá abból a **H** telepen élők többségi roma származására sincs adat, ennek ellenére állapította meg az ítélet a nemzetiségi alapon történő elkülönítést. Az épület ingyenes használatba adása nem valósíthatott meg elkülönítést, mert az a körzeti iskolarendszert nem érintette, ahova a **H** telepiek továbbra is járhattak. A tanulók és a szülők szabad iskolaválasztásán alapul kizárólag, hogy melyik iskolát választják. Az új iskola megnyitásával a választás joga nemhogy csorbult, hanem szélesedett. Rossz volt a választott összehasonlítási alap, mert egyrészt a perbeli iskola felmenő rendszere miatt csupán a még nem iskoláskorúak lehetnek érintettek, másrészt a perbeli iskolát nem is az I. rendű alperes működtette. Az összehasonlítás a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekre vonatkozik, ezért annak alapján nemzetiségi alapú jogellenes elkülönítés nem állapítható meg. Az iskolabusz megszüntetése nem róható a terhére, mert helyette bevezette a bérlettámogatási rendszert; e tekintetben az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 221. §-ának (1) bekezdésében előírt kötelezettségét. A közoktatási feladatokat vállaló II. rendű alperesnek nyújtott támogatás a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelt. Mivel 2013. évtől a feladatai megszűntek a közoktatás területén, a jelen időben megfogalmazott ítéleti rendelkezés jogellenes.

A II-IV. rendű alperesek a fellebbezésükben az első fokú ítélet részbeni megváltoztatását, és a kereset teljes elutasítását kérték. Az elsőfokú bíróság a tényállást részben nem derítette fel, részben abból helytelen következtetésre jutott. Az ítélet nem felel meg az Ebktv., az Njtv., az Egyházi törvény és a gyermekek jogairól szóló, New Yorkban 1989. november hó 20. napján kelt egyezmény rendelkezéseinek, továbbá alapjogokat is sért. Hivatkozott a **K** Egyházak Kánonjainak Törvénykönyvére, azon belül is az 585. és a 635. Kánonra, amelyek miatt került sor a perbeli iskola megnyitására, nem pedig szegregációs célból. Álláspontjuk szerint a felperes nem tett eleget az Ebktv. 19. §-a (1) bekezdésének b) pontjában előírt valószínűsítési kötelezettségének. Ezzel szemben tény, hogy az iskola megnyitására a szülők kezdeményezésére került sor, amelynek megszüntetése sérti a szabad iskolaválasztás jogát. Vitatták a felperes perbeli legitimációját, mivel konkrétan meghatározott gyermekeket érint a felperes által állított jogsértés. A II. rendű alperes vitatta a perbeli legitimációját, mivel nem sorolható be az Ebktv. 4. §-ának egyik pontja alá sem. Ezzel összefüggésben sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta az indokolási kötelezettségét. A II-IV. rendű alperesek kérték az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését az Ebktv. Alaptörvény-ellenessége miatt, és ezzel párhuzamosan az eljárás felfüggesztését.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte annak az I-IV. rendű alperesek fellebbezésével támadott részében. A szegregált telepen és a perbeli iskolában a romák százalékos arányára vonatkozó megállapítást számos okirat alátámasztotta. Az első fokú ítélet rendelkezései nem vizsgálhatók külön-külön, így az ezekkel összefüggésben előadott alperesi érvek sem foghatnak helyt. Az iskolabusz megvonása kifejezetten segítette a szegregációt, mert a 30 %-os bérlettámogatás nem volt hatékony intézkedés, amiben a kisgyerekeket kísérő szülők nem is részesültek. Az

iskolabusz kapcsán az ítélet az I. rendű alperesre nem is rótt kötelezettséget. A szegregáció negatív hatásaira az I. rendű alperes nem kért szakértői bizonyítást a felperes által felvonultatott magánszakértők meghallgatása után, amely mulasztására a másodfokú eljárásban nem hivatkozhat. A roma gyerekeket az I. rendű alperes által fenntartott iskolákban ért zaklatások, valamint az emiatti panaszok kivizsgálásának elmulasztása pszichés nyomást hozott létre a telepi szülőkhöz és gyerekekhez. Az I. rendű alperest a panaszok indíthatták arra, hogy a probléma megoldásaként ismét szegregált, de már felekezeti iskolába csatornázza be a többségi által kizárított roma gyerekeket. A II-IV. rendű alperesek a **Ny-n** működtetett két iskola között nemzeti szegregációt valósítottak meg. Az általuk hivatkozott kánonjognak a hatályos jogszabályok nem engednek teret, azok amúgy sem alapozzák meg a szegregált képzést, mert a telepről számos városi iskola is elérhető. Az első fokú ítélet megfelelő indokolást tartalmaz a II-IV. rendű alperesek által állított törvénysértésekre. Az alpereseket a perköltségében kérte marasztalni. Az a bírói gyakorlat alapján nem szólhat a felperes perbeli legitimációja ellen, hogy a jogsértést elszenvedő tanulók száma adott pillanatban biztos megállapítható. Ellenezte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését.

A felperes egyúttal csatlakozó fellebbezést is előterjesztett, amelyben sérelmezte, hogy az első fokú ítélet indokolatlanul mellőzte az ügy megítélése szempontjából releváns tények összegzéséből az alábbiakat, amivel kiegészíteni kéri azt: „Az I. és a II. rendű alperesek között az együttműködési megállapodás, a haszonbérleti és támogatási szerződés 2011. május hó 31. napján jött létre. A szerződő felek rögzítették, hogy a megállapodást az Egyház Ny.. **H** telepen végzett romapasztorációs tevékenysége keretében vállalt közoktatási feladatai meghatározása céljából kötötték. A 2. pont értelmében a megállapodás tárgya a III. rendű alperesi iskola részvétele az I. rendű alperesnek a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvényben foglalt közoktatási feladatainak megvalósításában. A haszonkölcsön szerződés értelmében a szerződő felek a II. rendű alperes által ellátandó közoktatási feladat ellátása érdekében kötöttek megállapodást. A 4. pont értelmében a kölcsönvevő az ingatlant kizárólag alapfokú iskolai oktatási tevékenység végzéséhez használhatja. A 11. pont értelmében azonnali hatályú felmondásnak van helye, ha a haszonkölcsön meghatározott célja lehetetlenné vált. Az I. és a II. rendű alperesek között fennálló szerződéseket aláírásukat követően nem módosították, noha 2012. szeptember 1-je óta nem a III. rendű alperesi iskola, hanem a IV. rendű alperesi iskola működik a **H-várban**. 20... január 1-jétől megszűnt az I. rendű alperes kötelezettsége a városi közoktatás ellátására, ám a szerződéseket 20... január 1-jét követően is változatlan tartalommal tartották fenn.”

Az I. rendű alperes ellenkérelmében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte annak a felperes csatlakozó fellebbezésével támadott részében, míg a II-IV. rendű alperesek lényegében nem elleneztek a csatlakozó fellebbezésben írtak teljesítését.

Az ítélet táblája fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a felperes keresetét az I-IV. rendű alperesekkel szemben részben, míg az V. rendű alperessel

szemben teljesen elutasító rendelkezését. Az ítélet tábla a fellebbezéseket és a csatlakozó fellebbezést alaptalannak találta a következők szerint:

Mindenekelőtt rögzíteni szükséges, hogy az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rövidítése annak indokolása szerint az Ebktv., nem pedig az Ebtv., amely ténylegesen a kötelező egészségbiztosítási ellátásról szóló az 1997. évi LXXXIII. törvény rövidítése.

Az V. rendű alperes elnevezése - az elsőfokú ítélet fejrészeiben és annak indokolásában - nem K..., hanem V. rendű alperes neve.

Az első fokú ítéletben felhívott jogszabályhelyek is pontosítást igényelnek annyiban, hogy az első fokú ítélet 28. oldalának 4. bekezdésében a jogszabályi hivatkozás helyesen: Ebktv. 20. §-a (1) bekezdésének c) pontja, míg a 32. oldalának 7. bekezdésében a helyes hivatkozás az Ebktv. 19. §-a (1) bekezdésének a) pontja.

A II. rendű alperes perbeli legitimációja a fellebbezésében írtakkal ellentétben nem hiányzott.

A Pp. 130. §-a (1) bekezdésének g) pontja - az 1995. évi módosítást követően - az úgynevezett aktív vagy passzív perbeli legitimációt a per előfeltételévé tette azáltal, hogy hiányát a keresetlevél elutasításának külön okaként szabályozta. Ezt azonban megszorítóan kell értelmezni: ez a rendelkezés kizárólag azokra az esetekre vonatkozik, amikor a jogszabály konkrétan és kifejezetten a perbeli pozíciók szempontjából nevezi meg, illetve sorolja fel azt, hogy ki jogosult az adott per megindítására, illetve, hogy mely személy ellen kell azt megindítani. Olyan anyagi jogszabályok, amelyek nem kifejezetten a perindítás körében adnak eligazítást, hanem például a felelősség kérdését rendezik, nem vonhatók a Pp. 130. §-a (1) bekezdésének g) pontja alá. Ilyen esetekben a kereset elutasításáról lehet szó.

Az Ebktv. 4. §-ának g) pontja a közoktatási és felsőoktatási intézményeket nevesíti, mint olyanokat, amelyek az egyenlő bánásmód követelményét jogviszonyaik létesítése során, a jogviszonyaikban, valamint az eljárásaik és intézkedéseik során kötelesek megtartani. A II. rendű alperes valóban nem tényleges oktatási intézmény, azonban annak fenntartója, ezért a helyes értelmezés szerint a g) pont alá tartozik. Ettől függetlenül a törvény 5. §-ának c) pontja alá is sorolható, amely szerint az egyenlő bánásmód követelményét a 4. §-ban foglaltakon túl az adott jogviszony tekintetében köteles megtartani az állami támogatás felhasználása során létrejövő jogviszonyai tekintetében az állami támogatásban részesülő egyéni vállalkozó, jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet az állami támogatás igénybevételeitől kezdődően mindaddig, amíg az állami támogatás felhasználását az arra jogosult szerv a rá vonatkozó szabályok szerint ellenőrizheti.

Ezzel ellentétes álláspont esetén az a nem kívánt eredmény születne, hogy a III-IV. rendű alperesekkel szemben meghozott rendelkezések nem lennének végrehajthatóak az őket fenntartó II. rendű alperes perbenállásának hiányában.

A felperes perbeli legitimációja sem volt sikerrel vitatható a II-IV. rendű alperesek részéről, mert ugyan a jogsértést elszenvedő tanulók száma egy adott pillanatban pontosan megállapítható, ám a létszámuk egyébként folyamatosan változik.

A fentiek előrebocsátása után rögzíthető, hogy az elsőfokú bíróság az ítéleti tényállást helyesen állapította meg, és a jogellenes elkülönítés kérdésében elfoglalt álláspontját is osztotta az ítéletábra.

Az I-IV. rendű alperesek a fellebbezésükben hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság tévedett, amikor megállapította, hogy a felperes teljesítette valószínűsítési kötelezettségét, de tévedett a kimentési okkal kapcsolatban is.

Az Ebktv. 27-30. §-ai az oktatás és a képzés területére speciális szabályokat írnak elő. A törvény 27. §-a (3) bekezdésének a) pontja szerint az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen valamely személy vagy csoport jogellenes elkülönítése egy oktatási intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban vagy csoportban. Az Ebktv. 28. §-a (2) bekezdésének a) pontja szerint nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ha a közoktatási intézményben a szülők kezdeményezésére és önkéntes választása szerint olyan vallási vagy világnézeti meggyőződésen alapuló, továbbá nemzetiségi oktatást szerveznek, amelynek célja vagy tanrendje indokolja elkülönült osztályok vagy csoportok alakítását; feltéve, hogy emiatt az oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem éri, továbbá, ha az oktatás megfelel az állam által jóváhagyott, államilag előírt illetve államilag támogatott követelményeknek.

A bizonyítási szabályokra az Ebktv. 19. §-ának szabályait kellett alkalmazni, azaz a felperesnek kellett valószínűsítania, hogy a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte, illetve ennek közvetlen veszélye fenyeget, és a jogsérelmet szenvedő személy vagy csoport a jogsértéskor - ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint - rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal.

A Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.936/2008/4. számú eseti döntése szerint a jogellenes elkülönítés fogalmából következik, hogy az nélküli az érintett személy vagy csoport elkülönítésre irányuló akaratát, vagyis a jogellenes elkülönítés ténye az érintett személyeket szükségképpen hátrányosan érinti.

Az ítéletábra osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a telepen élők etnikai összetételét illetően. Az első fokú ítéletben is hivatkozott 2007. évi közoktatási esélyegyenlőségi helyzetelemzés 1984 főben határozta meg a külterületen és etnikailag szegregált, telepszerű környezetben élők számát. A 3-5 éves korosztályhoz tartozók 100 %-ban hátrányos helyzetűek, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 36,22 %-a ebben a korosztályban van, közülük óvodába 67 % (85 fő) jár, akik 100 %-ban hátrányos helyzetűek. Telepszerű lakóközterként többek között a **H**-telepet, mint szegregátumot tüntették fel. Az általános iskolás tanulók számát a két szegregátumra - ide sorolva a **K** lakótelepet is - vetítetten 298 főben állapította meg a tanulmány, akik valamennyien 100

%-ban hátrányos helyzetűek és közülük 193 tanuló halmozottan hátrányos helyzetű is. A telepen az általános iskolai diákok 64,7 %-a él, a városi átlag halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek tekintetében 25,9 %, illetve halmozottan hátrányos helyzetű 7,5 %.

A 2011-2016-ra vonatkozó esélyegyenlőségi program a szegregátumok körében továbbra is feltüntette a **H**-telepet és a **K**-lakótelepet, továbbá a program IV.3. pontjában megállapították, hogy a városban élő roma lakosság nagy többsége a **H**- és a **K**-lakótelepen él.

Miután az esélyegyenlőségi programok és helyzetelemzések elkészítését követően lakosságcserére utaló adat nem merült fel, helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a spontán szegregált **H**-telepen élő lakosság többsége roma származású, s a hátrányos helyzetű, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű csoport aránya a városi lakossághoz képest kirívóan magas.

Azt is helyesen rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a kimentés körében abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a **H**-telepi iskola egyházi fenntartásba kerülésekor az valóban a szülők kezdeményezésére és önkéntes választása szerinti vallási meggyőződésén alapuló iskola létrehozására irányult-e vagy sem.

A II. rendű alperes szándéknyilatkozata a **D** úti önkormányzati fenntartású óvoda egyházi fenntartásába történő adására irányult. Az első évi óvodai nevelés, valamint a romapasztorációs tapasztalat után 2012. évtől egyelőre alsó tagozaton kezdték volna felmenő rendszerben az általános iskolai oktatást. A II. rendű alperes az I. rendű alperes kérésére többszöri egyeztetést követően módosította a kérelmét a **H**-telepi volt iskola újraindításának lehetőségéről, és nyilatkozata szerint a szükséges feltételek megteremtése után felmenő rendszerben képes vállalni az alapfokú közoktatási feladatok ellátását a 2011/2012. tanévtől. Ezt követően került sor az együttműködési megállapodás, a támogatási szerződés és ingatlan haszonkölcsönbe adására vonatkozó szerződés megkötésére. Az első éven beiskolázott gyerekek egyedi előjelentkezési lapja (15 db) azt bizonyítja, hogy pusztán két szülő jelölte meg a görög katolikus felekezeti egyház tényét, túlnyomó többségük az iskola igénybevételeként a lakóhely közelségét jelölte meg.

Szó nem volt tehát szülői kezdeményezésről, amelynek hiánya mind a tanúvallomásokból, mind a becsatolt okiratokból kétségtelenül következik.

A II-IV. rendű alperesek tévesen hivatkoztak arra, hogy az évfolyamonkénti egy osztály fogalmilag kizárja a szegregációt, ugyanis a perbeli esetben nem az egy évfolyamon működő osztályok közötti, hanem a szegregátumban újraindított iskolában nemzetiségi alapon megvalósuló elkülönítés történt.

A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján is az megállapítható volt, hogy iskolabusz már nincs, a szülők pedig a többletkiadásokat nem tudják fedezni, ami arra ösztönözte őket, hogy a telepi iskolába járassák a gyermekeiket. További motivációt jelentett, hogy ez roma iskola, ahol nem lesz kiközösítve a gyermek.

Az elsőfokú bíróság a felelős miniszter vallomását nem találta értékelhetőnek a perbeli esetben. Az ítélet tábla álláspontja szerint azonban a miniszter vallomása a per mikénti elbírálása szempontjából értékelhető volt: a tanúként történt kihallgatása során ugyanis maga sem vitatta, hogy a **H**-telep egy szegregált környezet, véleménye szerint azonban a szegregált környezetben működő iskola lehetővé teszi a felzárkózást és segíti, hogy az integráció sikeres legyen.

A szegregáció az előítélet egy fajtája. Gordon W. Allport szerint az előítéletnek öt fokozata van, ezek: 1. a szóbeli előítéletesség, 2. az elkerülés, 3. a hátrányos megkülönböztetés, elkülönítés, koncentráció, 4. a fizikai agresszió és végezetül a 5. az üldözés és kiirtás (Gordon W. Allport: Az előítélet, Osiris - Budapest 1999., 44. és 83. oldalak). Tény, hogy a szegregációt pusztán a jog eszközeivel megszüntetni nem lehet, azonban az adminisztratív úton támogatott szegregáció ellen fel kell lépni adminisztratív eszközökkel. Ez önmagában azonban nem jelent megoldást a célzott integrációban, mert annak folyamatát egyik oldalon a negatív történelmi tapasztalatok, míg a másik oldalon a meglévő előítéletesség akadályozzák.

A fentebb kifejtettekre figyelemmel az alperesek magatartásának kimentése sikertelen volt.

A csatlakozó fellebbezést is aaptalannak találta az ítélet tábla. Miután az ingatlan bérbeadására vonatkozó ingyenes szerződést az elsőfokú bíróság ítéletében nem érintette, és amellyel összefüggésben előterjesztett keresetét elutasító döntést maga a felperes sem fellebbezte meg, irreleváns lett volna a másodfokú eljárás eredményeként az abban foglalt rendelkezések tényállásban történő rögzítése. Az együttműködési megállapodásban foglaltak pedig a kért tartalommal egyezően az első fokú ítélet 5. oldalának második bekezdésében rögzítésre kerültek.

A leírtak miatt az ítélet tábla az elsőfokú ítéletet a végrehajthatatlan megfogalmazást tartalmazó rendelkező rész pontosításával Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Valamennyi peres fél illetékmentességére tekintettel a fellebbezés illetve az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 4. §-ának (1) bekezdése értelmében az állam terhén marad. Mind az I-IV. rendű alperesek fellebbezése, mind a felperes csatlakozó fellebbezése sikertelen volt, ezért rendelkezett a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján akként az ítélet tábla - figyelemmel a meg nem határozható pertárgyértékre is -, hogy mindegyik fél maga viseli a saját költségét.

Debrecen, 2014. november hó 6. napján

dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, dr. Pribula László sk. bíró

A kiadmány hitelűl:

tisztviselő